

Śrem, stanowisko 8. *Późny neolit nad środkową Wartą*

Projekt dofinansowano przez Ministra Kultury i
Dziedzictwa Narodowego w ramach programu:
Ochrona zabytków archeologicznych.

Dofinansowano z: Funduszu Promocji Kultury.

POZnan*

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

1978

Pierwsze wiadomości o stanowisku pochodzą z roku 1978, kiedy to podczas kopania grobu odkryto trzy całe naczynia kultury pucharów lejkowatych.

Informację o tym zdarzeniu uzyskał Kazimierz Zastawny, ówczesny kierownik Muzeum Śremskiego, który przekazał ją do MAP (Tetzlaff 1988a: 37)

1981

W następstwie tego została przeprowadzona wizja lokalna, podczas której od pracującego na cmentarzu grabarza uzyskano informacje, że w różnych punktach terenu znajdował on liczną ceramikę, w tym całe okazy naczyń, a także polepę.

Na tej podstawie zdecydowano o podjęciu badań ratowniczych, których przeprowadzenie zostało powierzone mgr Wandzie Tetzlaff, będącej wówczas opiekunem Pracowni Epoki Kamienia w MAP.

1987

Kierowała ona pracami archeologicznymi w Śremie aż do roku 1987, z przerwami w latach 1982 i 1985, kiedy to eksploracji nie prowadzono (Jasnosz 1982: 184; Tetzlaff 1984: 171; 1988b: 179; Prinke 1985: 191; 1992: 115).

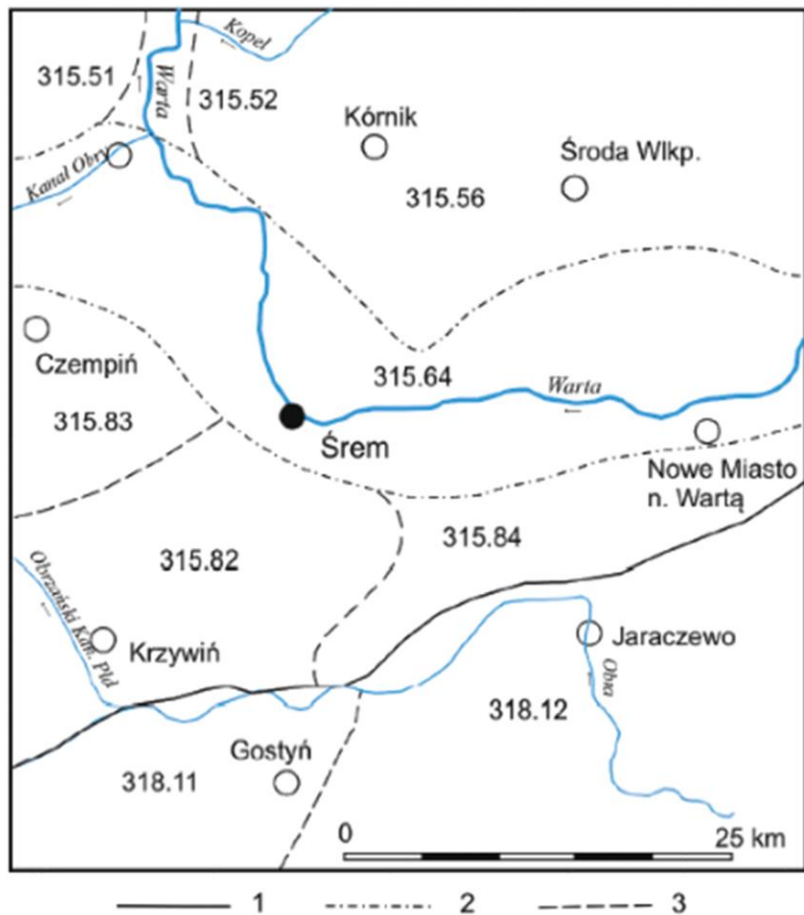
Wynikiem przeprowadzonych prac jest rozpoznanie etapów zagospodarowania terenu stanowiska, w tym przede wszystkim osady ludności KPL datowanej na drugą połowę IV tys. p. Chr.

Gdzie?

Dlaczego?

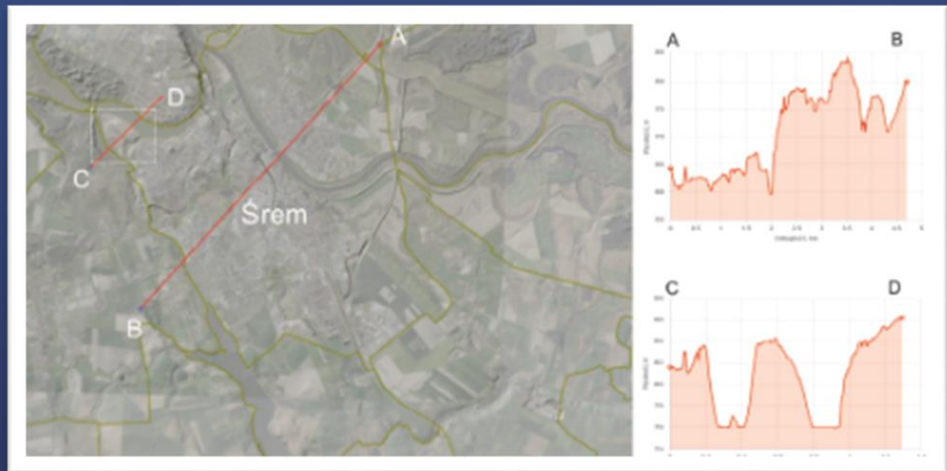
Co?

Położenie Śremu na tle jednostek fizycznogeograficznych (na podstawie Kondracki 2002)

Położenie

Wanda Tetzlaff, Marzena Szmyt,
Mateusz Stróżyk

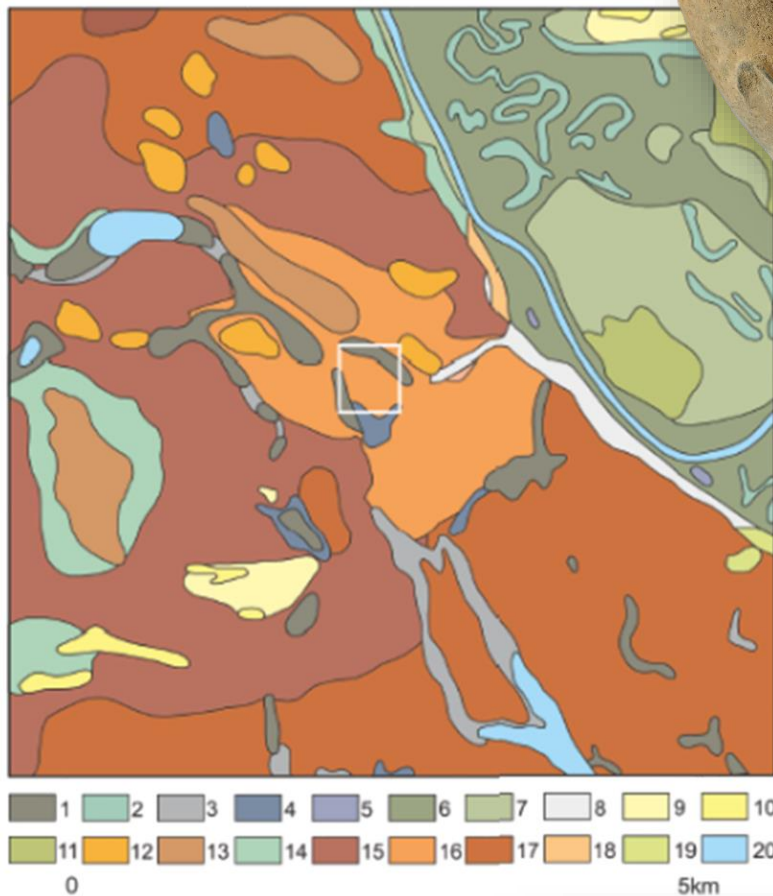

Położenie Śremu w granicach administracyjnych, lokalizacja cmentarza komunalnego w obrebie którego znajduje się stanowisko archeologiczne nr 8 oraz profile hipsometryczne: A-B – przez teren miasta, C-D – przez półwysep, na którym zlokalizowany jest cmentarz. Źródło danych: Geoportal 2

Geologia i geomorfologia

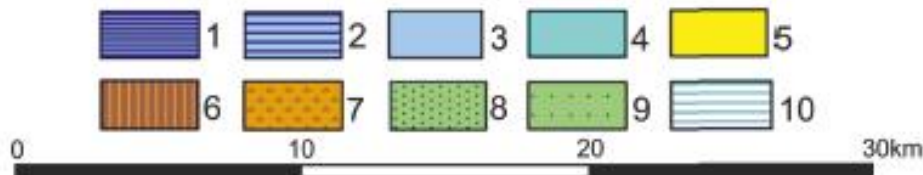
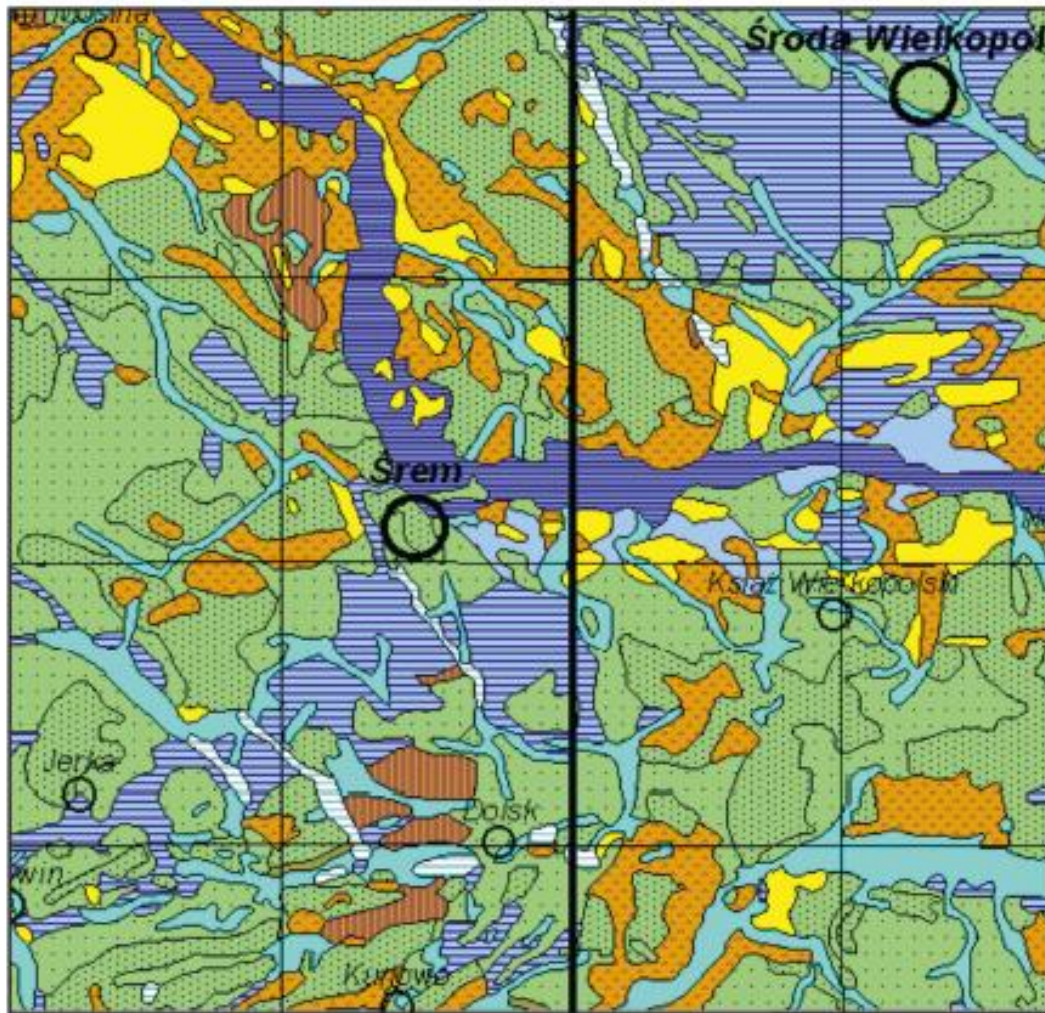
Iwona Hildebrandt-Radke

Mapa geologiczna osadów powierzchniowych w regionie śremskim opracowana na podstawie Szczegółowej mapy geologicznej Polski, arkusze Czempin i Śrem (Chachaj 1989; Nowak 2001a)

Fragment mapy topograficznej Messtischblatt, arkusz 3697, Dalewo z roku 1940 przedstawiający badany obszar przed największymi transformacjami hydrotechnicznymi

Mapa potencjalnej
roślinności w badanym
regionie (na podstawie
Matuszkiewicz 2008)

Geologia i geomorfologia

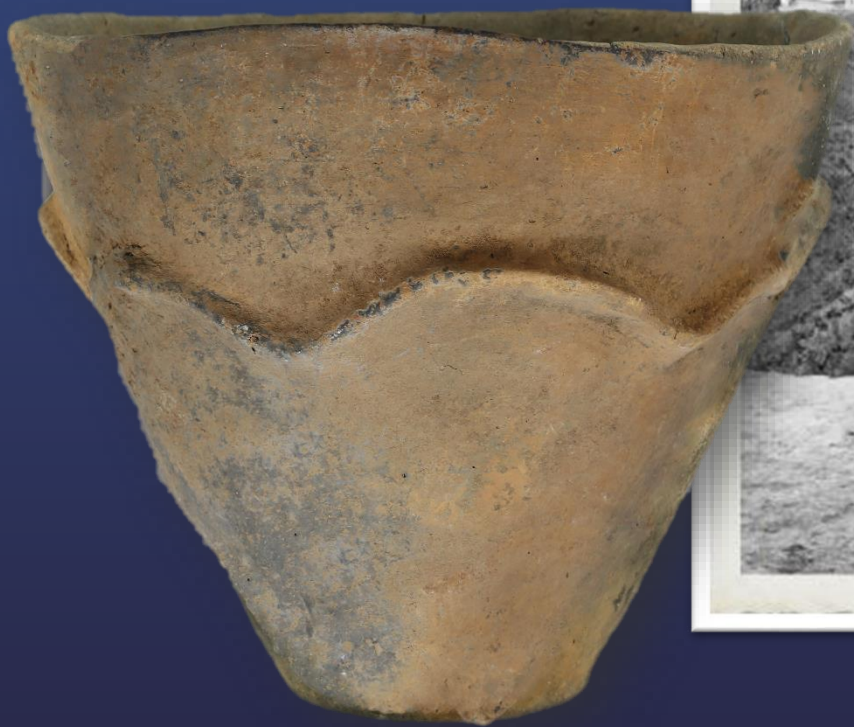
Iwona Hildebrandt-Radke

Dlaczego?

Rewelacyjne wyniki rozpoznania osady ludności kultury pucharów lejkowatych z jej późnego (tzw. lubońskiego) etapu rozwoju, sprawiły, że stanowisko ze Śremu jest uznawane za jedno z najważniejszych dla poznania późnego neolitu na Nizinie Polskiej, zwłaszcza zaś na terenie Wielkopolski.

Dlaczego?

Jest paradoksem, że pomimo szybko docenionej wartości poznawczej, źródła „śremskie” nigdy nie zostały w całości opracowane, a stanowisko jest znane wciąż tylko z wyselekcjonowanego zestawu zabytków i publikacji sprawozdawczych lub częściowych.

Wanda Tetzlaff

Opiekunka Pracowni Epoki Kamienia
w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu
Kierowała pracami
archeologicznymi w Śremie
w latach 1981- 1987
z przerwami w latach 1982
i 1985.

Bibliografia:

Jasnosz S., *Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w latach 1980–1981. Fontes Archaeologici Posnanienses XXXI (1980), 1982, s. 184–187*

Tetzlaff W., *Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w roku 1983. Fontes Archaeologici Posnanienses XXXIII (1982–1984), 1984 s. 171-174*

Tetzlaff W., *Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w roku 1986. Fontes Archaeologici Posnanienses XXXVI (1987–1988), 1988, s. 179-183*

Prinke A., *Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w roku 1984. Fontes Archaeologici Posnanienses XXXIV (1982–1985), 1985, s. 191-194*

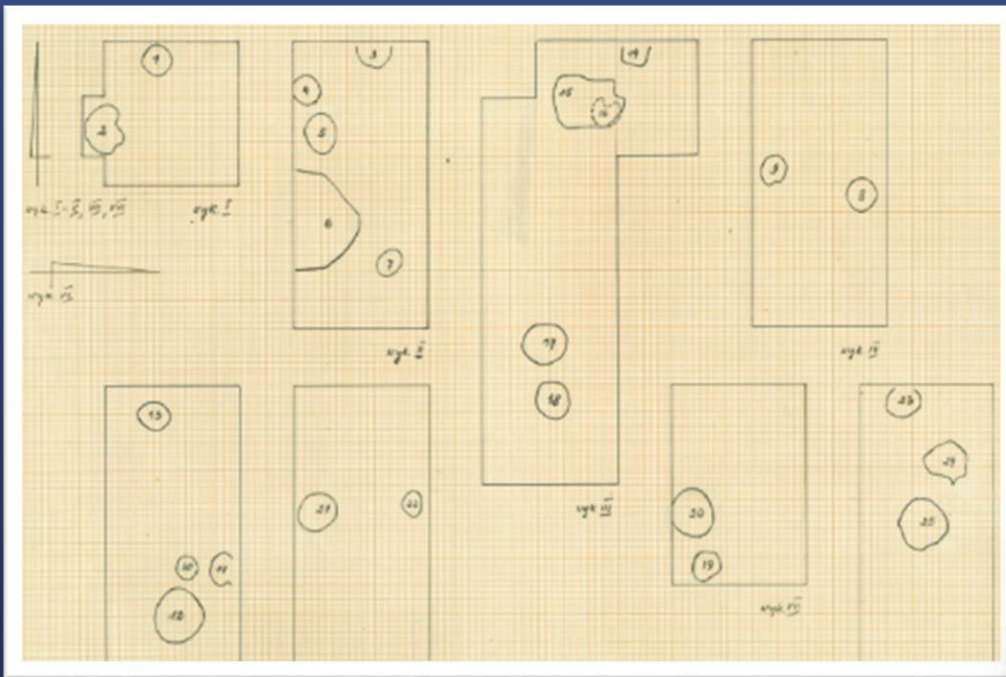
OBYWATELE ZASŁUŻENI DLA MIASTA I REGIONU

„Wasza zd...
jalistycznej...
zacje, w k...
tycznego...
się za...
czeńst...

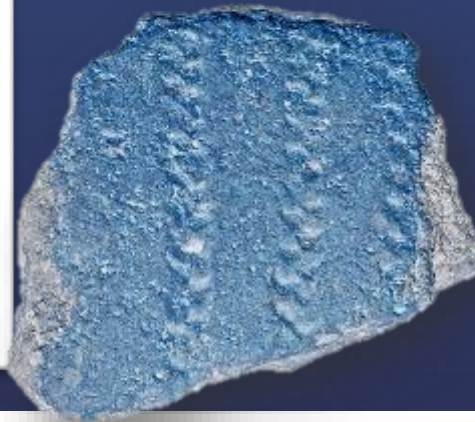

Lokalizacja obiektów w wykopach

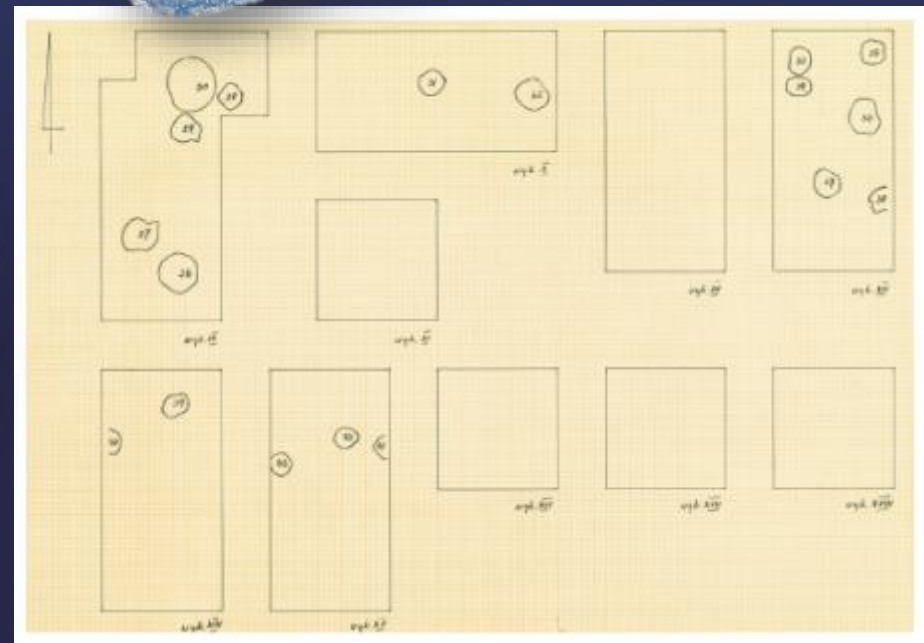
Mateusz Stróżyk, Marzena Szmyt,
Danuta Żurkiewicz

**Stanowisko 3,
wykopy I-VIII**

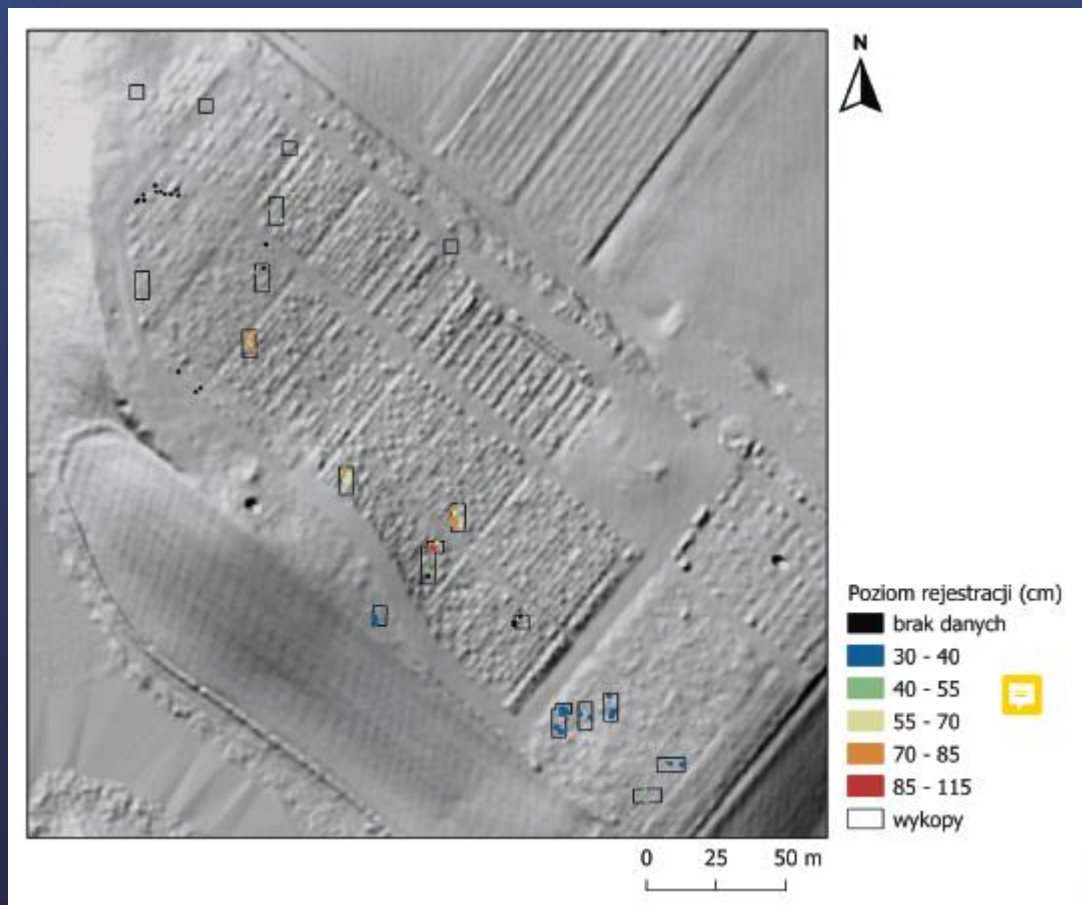

**Stanowisko 3,
wykopy IX-XVIII**

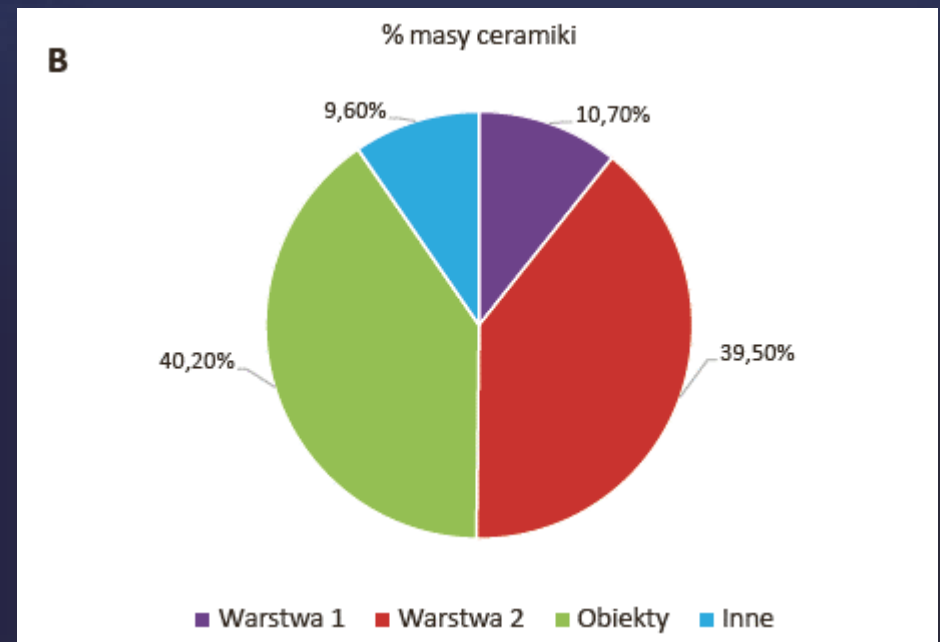
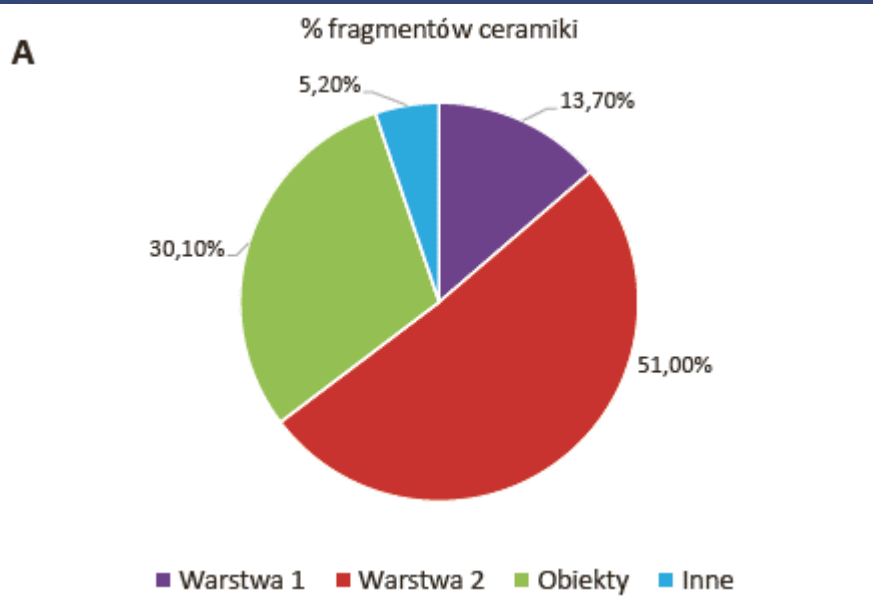
Poziomy identyfikacji obiektów

Mateusz Stróżyk,
Marzena Szmyt,
Danuta Żurkiewicz

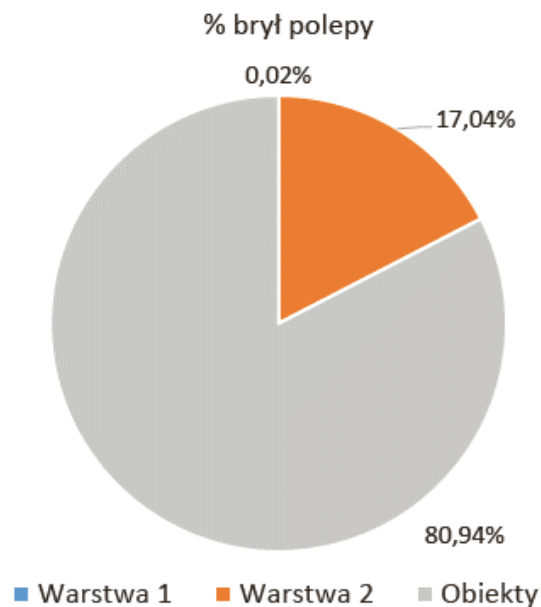

Rozmieszczenie ceramiki w jednostkach i poziomach eksploracyjnych

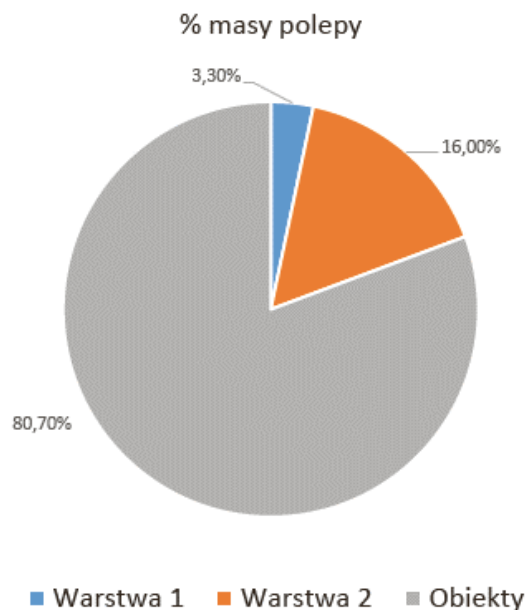
Mateusz Stróżyk,
Marzena Szmyt,
Danuta Żurkiewicz

A

B

**Rozmieszczenie polepy
w jednostkach
i poziomach
eksploracyjnych**

Mateusz Stróżyk,
Marzena Szmyt,
Danuta Żurkiewicz

Diagram obrazujący rozmiary stropów jam

Mateusz Stróżyk,
Marzena Szmyt,
Danuta Żurkiewicz

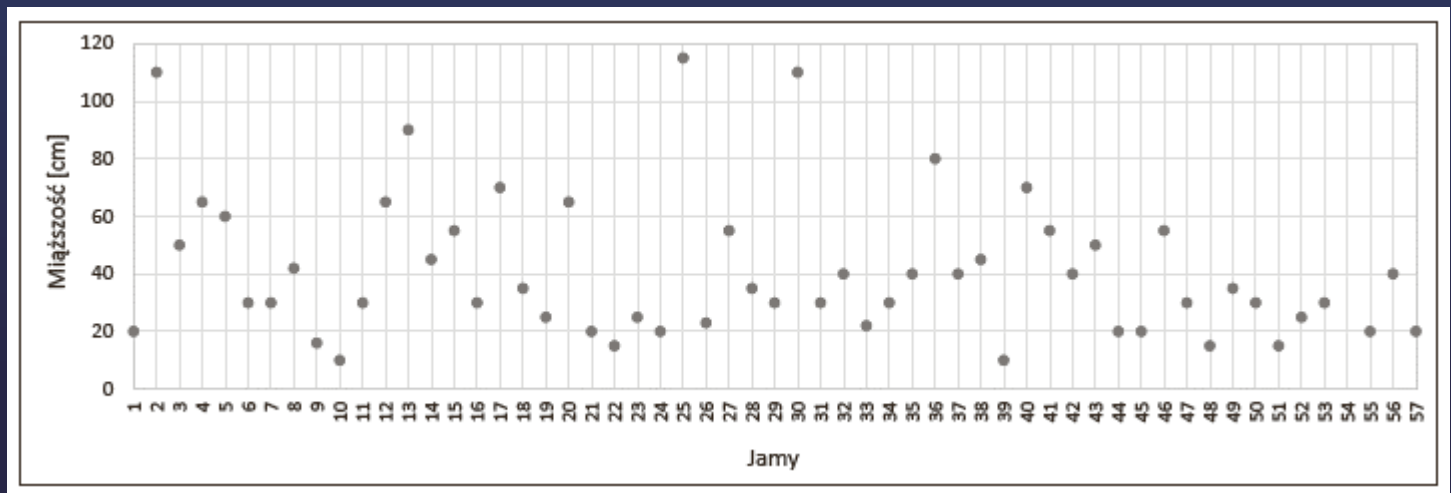
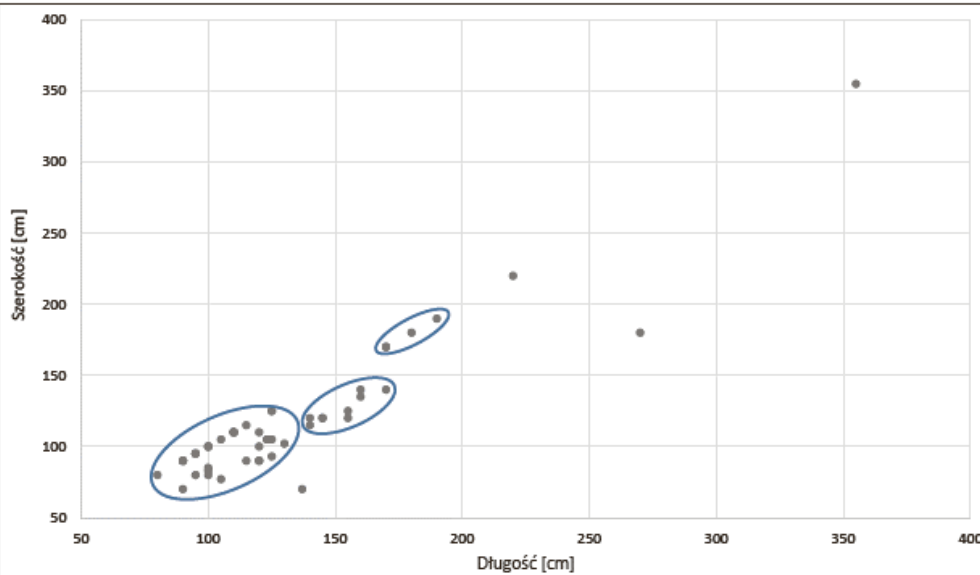
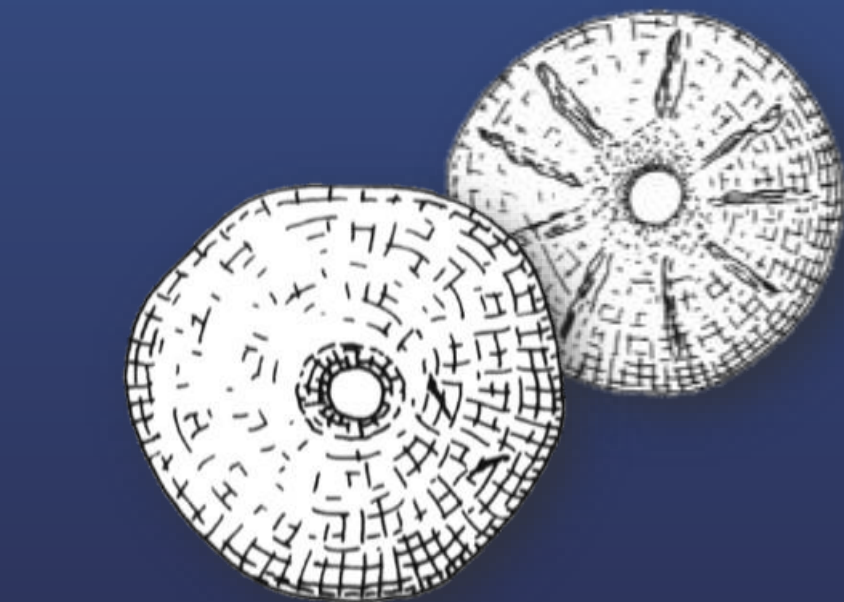
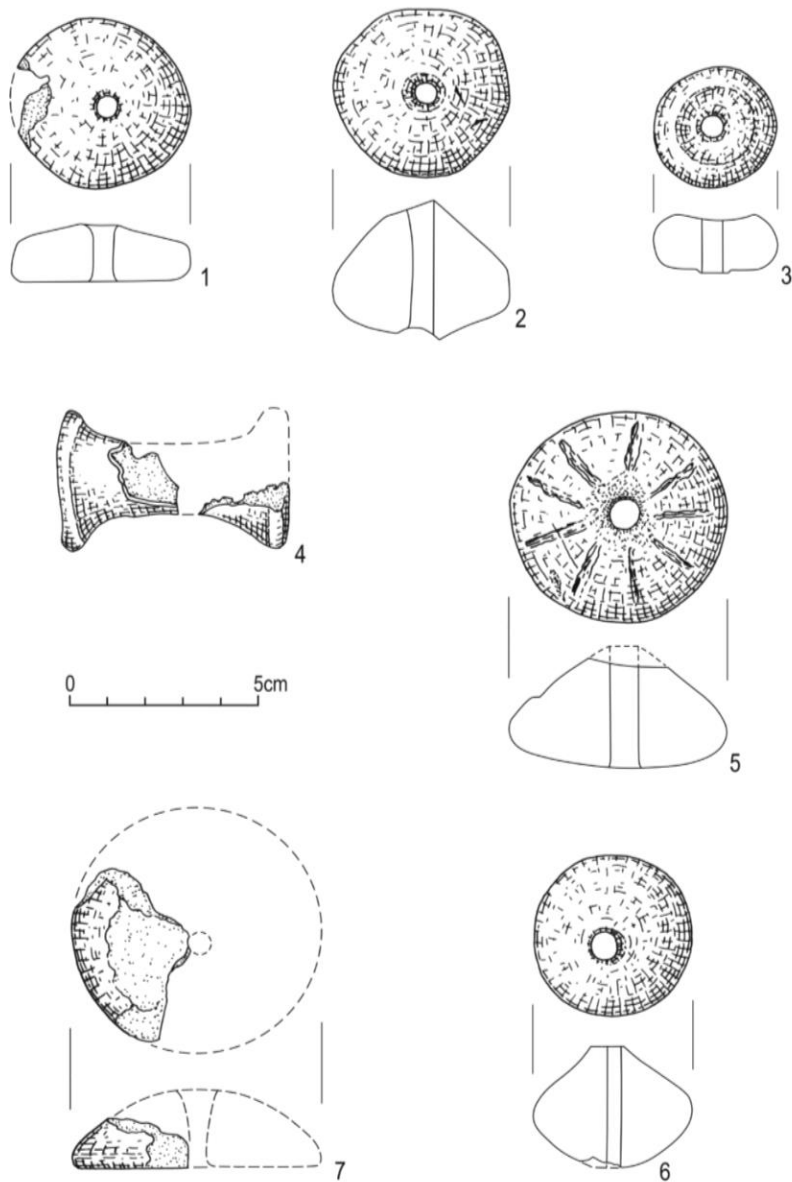

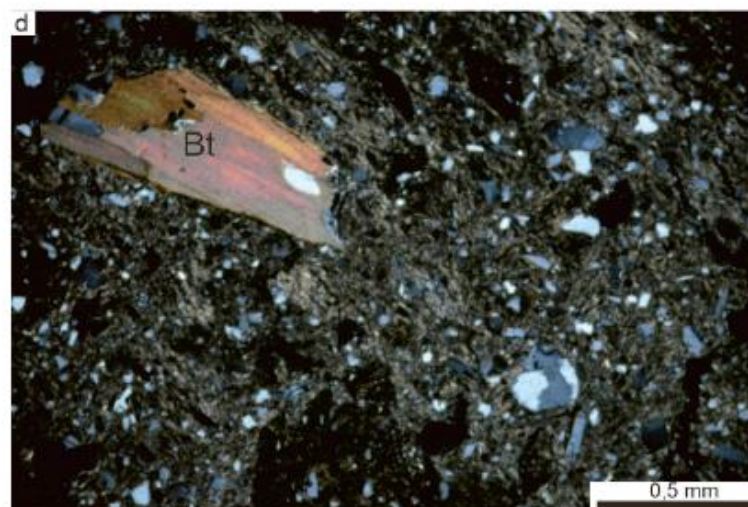
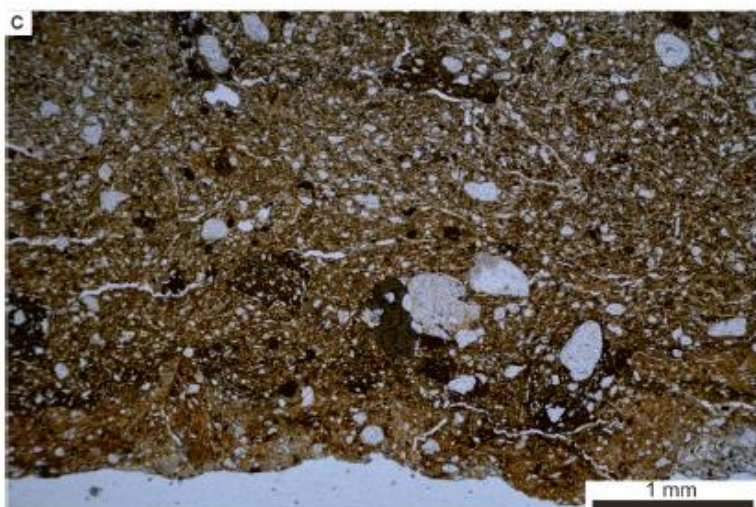
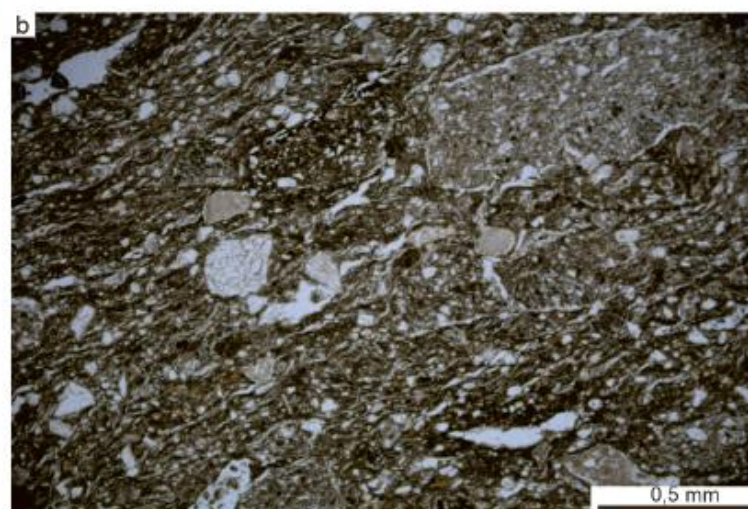
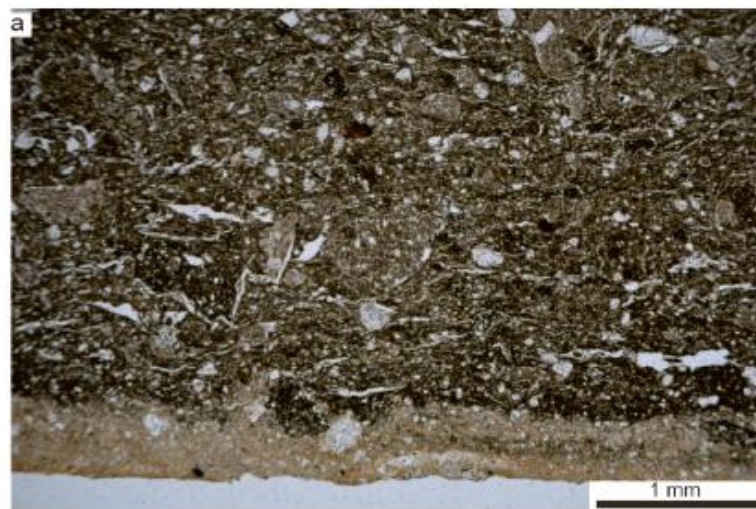
Diagram obrazujący miąższość jam

Ceramika nienaczyniowa kultury pucharów lejkowatych.

Monika Kaczmarek,
Danuta Żurkiewicz

Wyk. J. Kędelska

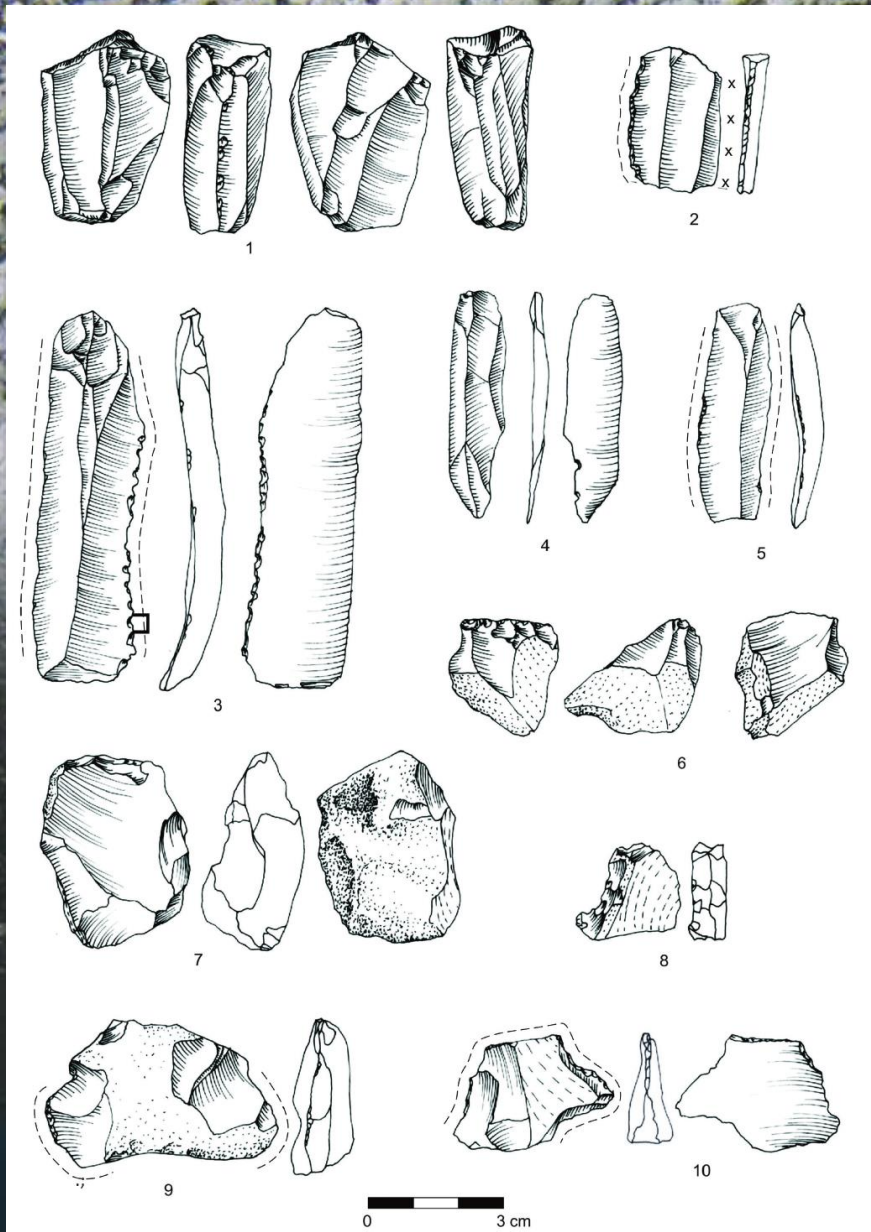
Zdjęcia mikroskopowe szlifów ceramiki (próbki Śrem1 – Śrem5)

Anna Rauba-Bukowska

Wytwory krzemienne kultury pucharów lejkowatych:

Jacek Kabaciński, Małgorzata
Winiarska-Kabacińska

1, 6 – rdzenie;
2, 3, 5 – wióry retuszowane;
4 – wiór;
7 – łuszczeń;
8 – okruch retuszowany;
9 – odłupek retuszowany;
10 – wiertnik

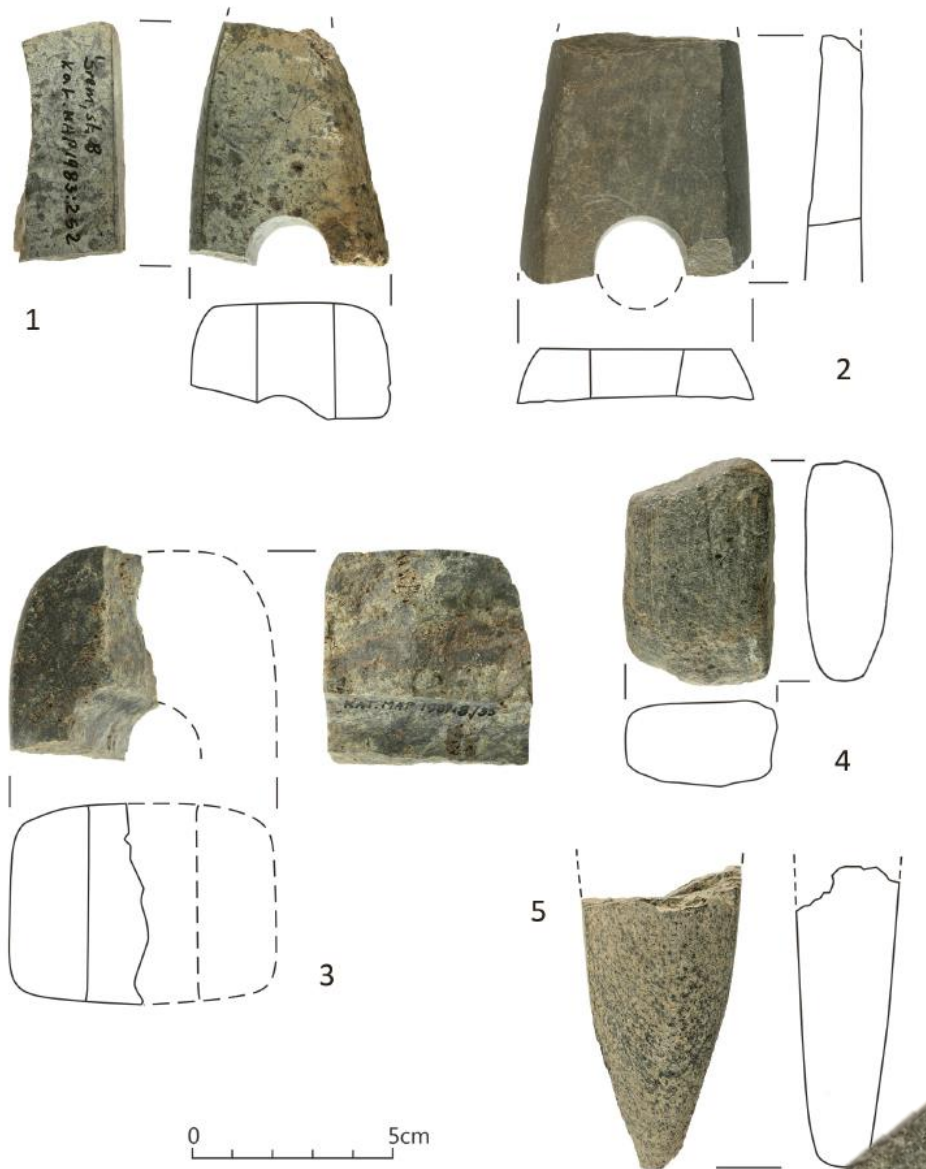

Wytwory z kamienia

Jakub Niebieszczanski

Wyk. P. Silska

- 1 – jama 13;
- 2 – przy kopaniu grobów;
- 3 – jama 50;
- 4 – wykop V, warstwa 1;
- 5 – wykop XIV, warstwa 2.

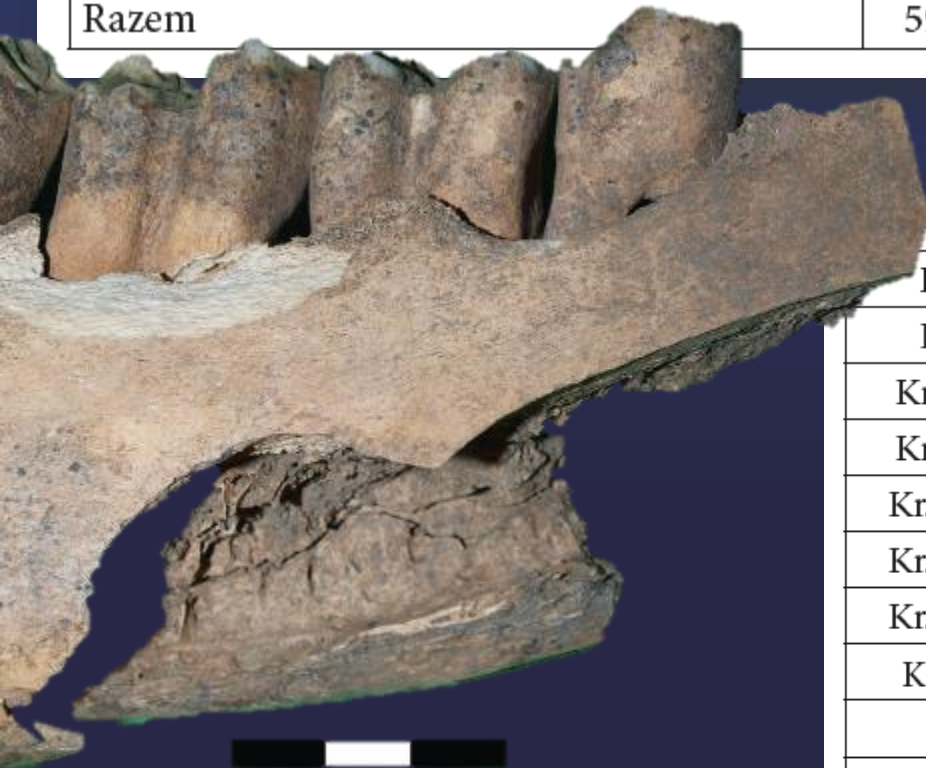
Eksploatacja zwierząt

Daniel Makowiecki, Marzena Makowiecka

Lista taksonów

Zwierzęta	<i>Animal</i>	n
Bydło	<i>Bos taurus</i>	31
Świnia	<i>Sus domesticus</i>	6
Owca	<i>Ovis aries</i>	1
Zając szarak	<i>Lepus europaeus</i> (Pall., 1778)	1
Duże ssaki		3
Rozpoznane		42
Nierozpoznane		17
Razem		59

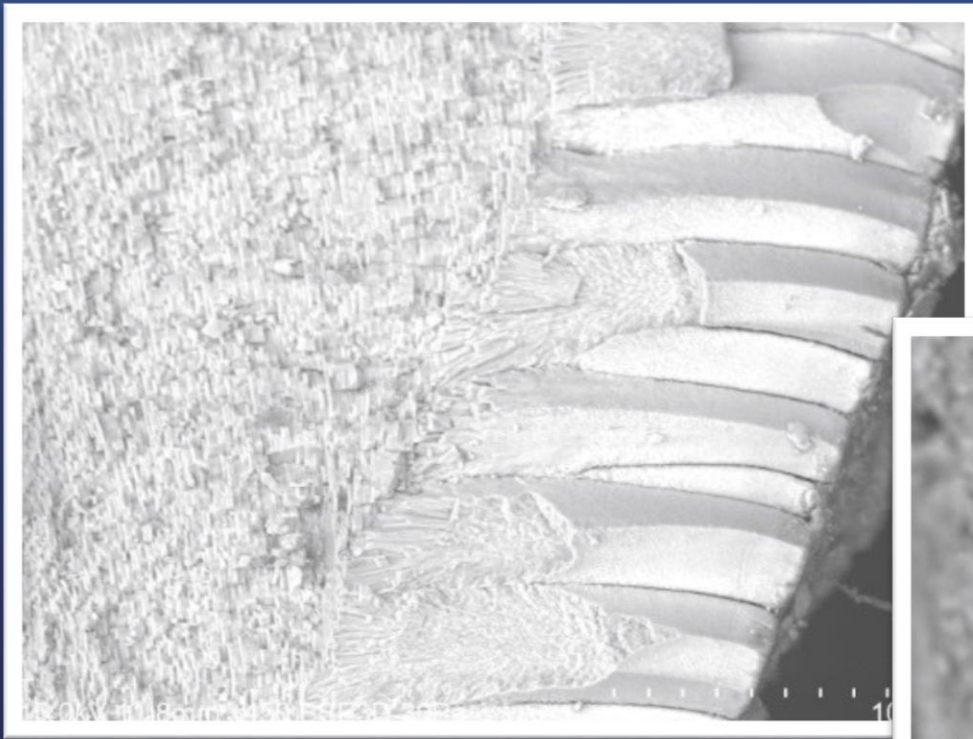
Specyfikacja elementów szkieletu świni

Elementy	n	Opis
Kr. szyjne	3	
Kr. piersiowe	7	trzony, +/-/-
Kr. piersiowe	3	wyrostki kolczyste
Kr. lędźwiowe	5	trzony, +/-/-
Kr. lędźwiowe	5	wyrostki kolczyste
Kr. lędźwiowe	3	wyrostki poprzeczne
K. krzyżowa	1	
Żebra	25	fragmenty
Razem	52	

Wykorzystanie małży słodkowodnych

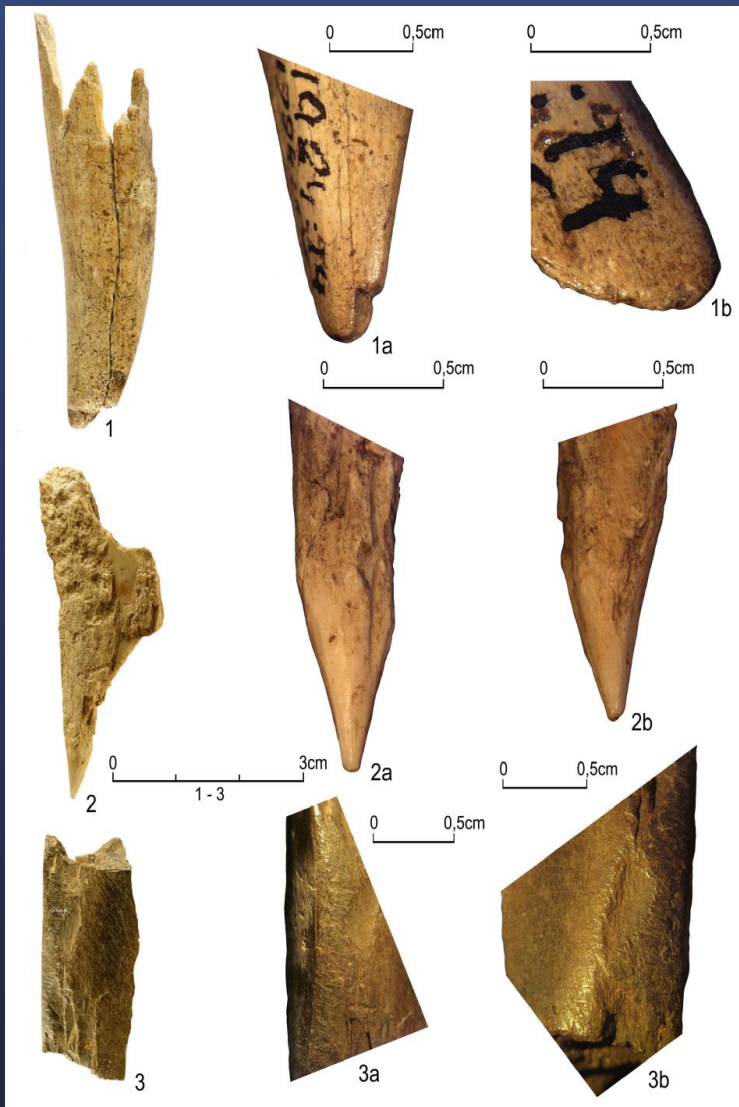
Aldona Kurzawska

**Mikrofotografie (SEM) przekroju dwóch połówek
muszli Unio sp. z jamy 13 (nadpalona) i z jamy 50**

Analiza funkcjonalna wrobów z kości i poroża

Małgorzata Winiarska-Kabacińska

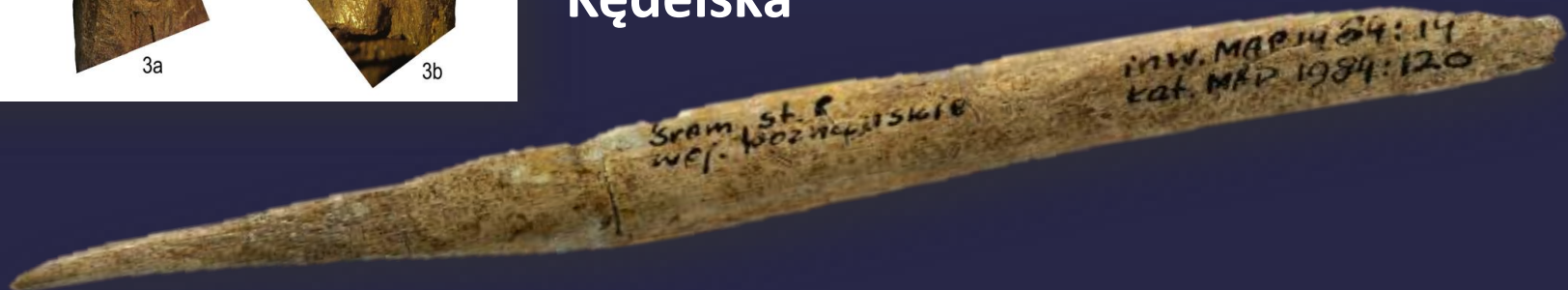

1a-b – szydło z jamy 19;

2, 2a-b – szydło/przekłuwacz z jamy 19;

**3, 3a-b – fragmenty kości długiej ssaka z
jamy 20.**

**Wyk. M. Winiarska-Kabacińska, J.
Kędelska**

Eksploatacja roślin

Joanna Rennwanz

Odcisk ziarniaka
pszenicy płaskurki
(*Triticum diccocon*).

Odcisk kłosa pszenicy
samopszy
(*Triticum monoccocum*)

Odcisk
fragmentu
ziarniaka
jęczmienia
zwyčajnego
(*Hordeum
vulgare*).

Redaktor naczelny wydawnictw Muzeum Archeologicznego w Poznaniu:

Marzena Szmyt

Redaktor tomu

Marzena Szmyt

Recenzenci tomu

Janusz Czebreszuk, Lucyna Domańska

Tłumaczenia

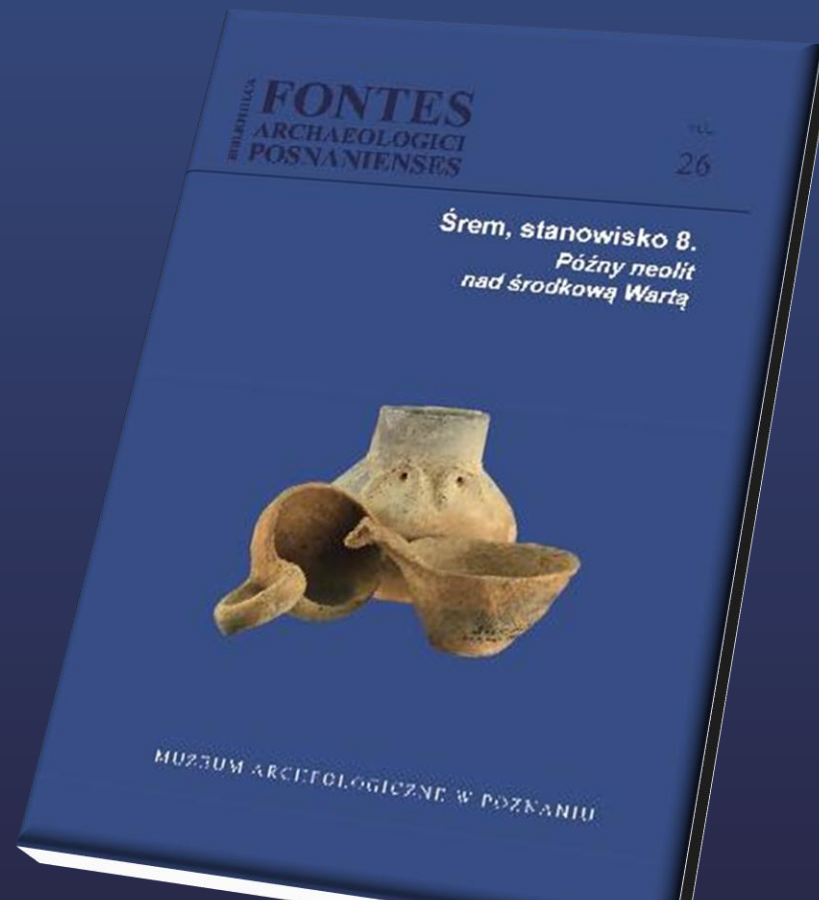
Piotr T. Żebrowski

Projekt i skład

Justyna Nowaczyk

Okładka

Ewa Wąsowska, Tomasz Kasprowicz

POZnań*

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Spis treści

Wprowadzenie

DOI 10.34868/BFAP.26.001

Rozdział 1. Położenie stanowiska nr 8 w Śremie oraz przebieg i rezultaty badań wykopaliskowych

DOI 10.34868/BFAP.26.001

Rozdział 2. Geologiczno-geomorfologiczne uwarunkowania lokalizacji stanowiska 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.003

Rozdział 3. Stratygrafia terenu, rozmieszczenie źródeł i obiekty nieruchome na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.004

Rozdział 4. Ceramika naczyniowa ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.005

Rozdział 5. Ceramika nienaczyniowa ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.006

POZnań*

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Spis treści

Rozdział 6. Gлина jako materiał budowlany w osadzie ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.007

Rozdział 7. Petrograficzna i mineralogiczna charakterystyka ceramiki kultury pucharów lejkowatych ze stanowiska 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.008

Rozdział 8. Użytkowanie krzemienia w osadzie ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.009

Rozdział 9. Użytkowanie kamienia w osadzie ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.010

Rozdział 10. Wytwórczość tekstylna w osadzie ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.011

POZnań*

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Spis treści

Rozdział 11. Eksploatacja zwierząt w osadzie ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.012

Rozdział 12. Wykorzystanie małży słodkowodnych w osadzie ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.013

Rozdział 13. Analiza funkcjonalna wyrobów z kości i poroża z osady ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.014

Rozdział 14. Eksploatacja roślin w osadzie ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie

DOI 10.34868/BFAP.26.015

POZnań*

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Spis treści

Rozdział 15. Relikty działań obrzędowych ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie (Marzena Szmyt)

DOI 10.34868/BFAP.26.016

Rozdział 16. Chronologia absolutna osady ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie (Tomasz Goslar, Marzena Szmyt, Danuta Żurkiewicz)

DOI 10.34868/BFAP.26.017

Rozdział 17. Osada ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 8 w Śremie. Podsumowanie badań (Marzena Szmyt)

DOI 10.34868/BFAP.26.018

POZnań*

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND